

Bijlagen

Participatieverslag

Samenvattend verslag van de uitvoering van het participatieplan t.b.v. de omgevingsvisie Vught, versie vrijdag 11 november 2022

Op 2 juni 2022 heeft de commissie het participatieplan behandeld. Op 6 juni daarna heeft de raad het plan vastgesteld. Enkele aandachtspunten die de raad meegaf, zijn bij de uitvoering van het plan meegenomen.

Onderstaand wordt achtereenvolgens verslag gedaan van de communicatie (1), de respons (2) de samenvatting van de uitkomsten van de participatie (4).Voorafgaand aan de samenvatting van de uitkomsten, wordt verantwoord hoe alle inbreng is verwerkt en hoe we de uitkomst kunnen interpreteren voor de omgevingsvisie (3).

I. Communicatie

Iedereen bereiken

Om zoveel mogelijk inwoners en organisaties te betrekken bij de omgevingsvisie, is een breed scala van communicatiemiddelen en -mogelijkheden ingezet. Doel is het bereiken van uiteenlopende doelgroepen qua leeftijd, interesse, betrokkenheid, opleiding, woonplaats en belang. Zo zetten we in op promotiefilmpjes van de wethouders Vos en Van de Ven, de sociale media en websites van de gemeente (Vught.nl en Wijinvught.nl), flyers en media, nieuws- en advertentiebladen als Het Klaverblad en Pomphuiske en radio (NOVO3). Veel middelen zijn bij herhaling ingezet.

Kinderworkshops en Kinderdenktank

Extra aandacht is uitgegaan naar de jeugd.Via alle basisscholen, JeugdAktief, MOVE en wijkcentra zijn flyers verspreid, ondersteund door sociale media en andere kanalen om ze warm te maken voor speciale kinderworkshops en een kinderdenktank.

Fotowedstrijd

Inwoners werden uitgenodigd mee te doen aan een fotowedstrijd. Ook hiervoor zijn allerlei digitale en fysieke middelen ingezet, zoals flyers, de facebookpagina 'Je bent pas een Vughtenaar', het Klaverblad en een (digitale) folder voor de leerlingen van het Maurick College. De Fotogroep Vught was ook betrokken.

WijnVught en Inspiratieavonden

Via de hiervoor genoemde communicatiekanalen zijn alle inwoners uitgenodigd te reageren op stellingen op WijnVught én om mee te praten op de inspiratieavonden. Daarnaast zijn belangenorganisaties en ondernemers (zoals hotels en zorgorganisaties) via de mail uitgenodigd.

2. Respons

Kinderworkshops 9 - 12 jaar, onder leiding van een docent (o.a.) tekenen

29 kinderen deden mee aan deze creatieve teken-, knip- en plakworkshops en verbeeldden de beste woon- en werkgemeente in 2047.

Kinderdenktank 9 – 12 jaar, uitgevoerd door Huis73

16 kinderen staken hun licht bij de gemeente op over keuzes maken en besluiten nemen. Met deze kennis bogen ze zich over de omgevingsvisie en maakten in groepjes tekeningen over de toekomst.

Fotowedstrijd via facebookplatform 'Je bent pas een Vughtenaar'

De deelnemers fotografeerden wat er behouden moet blijven, wat er nog moet komen en waar ze trots op zijn. In de loop van de vier wedstrijdweken zijn er zo'n 210 inzendingen geweest, maar de belangstelling op sociale media was veel groter: Tijdens de wedstrijd waren bijna 8.000 van de ruim 10.000 leden van 'Je bent pas een Vughtenaar' actief en het totaal aantal bereikte personen tijdens de wedstrijd is 489.097 (!).

De interactie (reacties zoals opmerkingen) bij alle posts was 21.999. Het aantal reacties via een emoticon was 7.343.

Ook fotowedstrijd intern

15 van onze medewerkers deden mee aan een interne fotowedstrijd en legden taferelen, voorwerpen en objecten vast die naar hun mening ook in Vught een plek verdienen.

Stellingen op WijnVught

60 bezoekers van de site hebben de pagina over de Omgevingsvisie bezocht en het onderdeel Stellingen aangeklikt. Gemiddeld werden de 14 stellingen door 27 bezoekers ingevuld (niet iedereen vulde dezelfde stellingen in). Bij de stellingen werden 5 inhoudelijke opmerkingen geplaatst.

Inspiratieavonden

In totaal namen 37 inwoners of belanghebbenden deel aan de avonden. Zij woonden: 7 in Helvoirt, 3 in Cromvoirt, 6 Vught Zuid, 2 Vught overig, 7 buitengebied, 12 onbekend. 40% kwam namens een organisatie; 60% niet, of ze maakten dat niet bekend. Vier (belangen)organisaties hebben schriftelijk visies ingediend. Tot slot hebben 2 deskundige inwoners in vervolg op de fotowedstrijd nog hun visie naar voren gebracht.

Stakeholdersbijeenkomsten

Er was een fysieke en een digitale bijeenkomst en er zijn een-op-eengesprekken gehouden. Van de 27 uitgenodigde organisaties, hebben 12 op de een of andere wijze inbreng gegeven.

3. Verantwoording

De participatievormen waren zeer divers en daarmee logischerwijs ook de opbrengsten. Het gesproken woord tijdens de inspiratieavonden is moeilijk vergelijkbaar met ingestuurde foto's en met tekeningen van de kinderen. De enige vormen waar 'gewoon' meningen geteld konden worden, waren de fotowedstrijd en de stellingen op de site WijinVught. En, tijdens de inspiratieavonden is soms ook de eerste reactie op een stelling geturfd. Deze cijfermatige gegevens over de stellingen zijn in dit verslag weergegeven. Bijzondere aandacht verdient de fotowedstrijd. Voor zover mogelijk zijn 'aantallen' verwerkt in dit verslag. Maar, hierbij is een extra toelichting op z'n plaats. De 'foto's' kunnen op drie aspecten worden beoordeeld: het onderwerp als percentage van het aantal ingezonden foto's, de betrokkenheid en het bereik. Het is echter niet zo gemakkelijk om op deze punten conclusies te trekken:

- Uit het aantal reacties (betrokkenheid) per foto is geen conclusie te trekken over het onderwerp van de foto. Ofwel: soms reageert men omdat men de foto mooi vindt, soms ook omdat ze het eens zijn met de keuze van het onderwerp in het kader van de wedstrijd. De meeste reacties zijn eigenlijk likes.
- Sommige foto's lokken reacties uit omdat de foto heel persoonlijk is, de foto niet past bij de opdracht of omdat mensen weer reageren op een reactie (corrigerend of met humor). Ook hierdoor is het lastig om conclusies te verbinden aan de betrokkenheid bij een foto.
- Een aantal fotografen heeft wekelijks foto's van dezelfde onderwerpen ingestuurd. Dit is van invloed op de resultaten (vb. Mariënborg/zorgpark Voorburg).
- Niet alle inzendingen voldeden aan de opdracht van de desbetreffende week. Ook was niet altijd duidelijk of de geplaatste foto een inzending was voor de fotowedstrijd. Niet altijd was duidelijk wat het onderwerp van de foto was.
- Niet alle foto's zien we terug in de cijfers. Soms zijn foto's door de inzender weer verwijderd. Sommige foto's zijn ingezonden als reactie op andere foto's en daardoor niet altijd goed terug te vinden. Er is een verschil tussen de foto's die door de gemeente als inzending zijn opgeslagen en die door de beheerder zijn geregistreerd.

Tellen we alle participanten bij elkaar op én tellen we alle ingezonden foto's bij de wedstrijd afzonderlijk als één participant (met inhoudelijke inbreng), dan is het totaal aantal participanten 354. Dat is 1,18% van de inwoners van Vught. Dit percentage is niet hoog te noemen. We kunnen echter stellen dat de waarde van de participatie veel hoger is dan dit percentage doet vermoeden. Om te beginnen zijn er tijdens en na de inspiratieavonden waardevolle gesprekken gevoerd, zeker ook over de toekomst van Vught, en contacten opgebouwd tussen gemeente en inwoners of organisaties. De kinderworkshops en denktank hebben een grote spin-off gekend wat betreft betrokkenheid bij de overheid, zowel bij de kinderen, alsook bij de ouders en opa's en oma's. Tot slot heeft de fotowedstrijd een enorme betrokkenheid gegeneerd van inwoners bij de gemeente Vught en bij de omgevingsvisie. Voor het organiseren van de fotowedstrijd en de kinderdenktank en -workshops zijn vele waardevolle contacten gelegd tussen de gemeente en organisaties.

Alle inbreng van de participatie is gerubriceerd en samengevat onder vier onderwerpen (zie 4. Samenvatting). Het geeft een beeld over wat leeft bij de participanten over de omgevingsvisie. De uitkomst kan niet gegeneraliseerd worden als dé mening van de inwoners van Vught. Voor zover we lijnen zien, is dit aangegeven in het verslag. Vaak ook worden verschillende meningen of wensen weergegeven. Als inbreng duidelijk één van de kernen of het buitengebied betrof, is dat vermeld. Overige opmerkingen zijn in het algemeen over de gehele gemeente verwerkt.

In algemene zin kunnen we zeggen dat:

- de inspiratieavonden en de reacties op de stellingen op WijnVught inhoudelijke inbreng bieden op alle thema's;
- de kinderworkshops en -denktank een beeld geven van wat kinderen belangrijk vinden op een aantal thema's. Omdat het over de toekomst ging was het onbevagen en fantasierijk;
- de fotowedstrijd met name inbreng geeft op 'wat is waardevol in Vught'; daarnaast zien we wensen en ideeën voor inrichting of uitstraling van de openbare ruimte.

Enkele (belangen)organisaties hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt hun visie op de omgeving, uitgewerkt in een nota, aan de gemeente aan te bieden. Bij het opstellen van dit verslag is hier op hoofdlijnen gebruik van gemaakt. Voor de details zijn deze nota's in goede handen bij vakspecialisten om in de volgende fase van de visievorming te gebruiken.

Tot slot is de inbreng van de stakeholders in dit verslag verwerkt voor zover de inbreng kon worden opgevat als komend vanuit de samenleving van Vught. De overige inbreng wordt in het verdere traject betrokken en meegewogen. Vanuit de inbreng van de stakeholders was er geen aanleiding om de vooraf gestelde kaders aan te vullen.

In het participatieplan staat als hoofddoel 'het verrijken van de besluitvorming'. We gebruiken de inhoud van onderstaand verslag bij de vormgeving van de ontwerp omgevingsvisie.

4. Samenvatting van de uitkomsten

In de startnotitie, besproken op 2 juni 2022 in de raad, zijn zes thema's benoemd. Tijdens het participatieproces is inhoudelijk voorgesorteerd op de opzet van de visie. De 6 thema's zijn geclusterd naar vier thema's waarbij:

- Duurzaamheid en gezond & veilig, zijn geclusterd naar Duurzaam, klimaat, gezond en veilig.
- Verstedelijking en sociaal leefklimaat zijn geclusterd naar Wonen, werken en voorzieningen.
- Het onderwerp buitengebied is ontwikkeld naar Natuur, landschap, landbouw en recreatie.
- Waarden is als thema ongewijzigd.

De inbreng van de participatie is gerubriceerd onder deze vier onderwerpen. De eerste en de derde kennen daarbij een indeling in vier subthema's, en de middelste is verdeeld in drie thema's. Het laatste thema, waarden, kent geen onderverdeling.

Wonen, werken, voorzieningen

1. We hebben evenwichtige wijken en dorpen

2/3 van de respondenten op WijnVught en de inspiratieavonden vindt dat 'inwoners voldoende voor elkaar zorgen' en 'dat er voldoende mogelijkheid is om elkaar te ontmoeten'. Samenvattend kan dit percentage als volgt worden ingekleurd:

- Buurtsuper (werkt beter dan ontmoetingscentrum), speeltuinen, bankjes, inrichting groenen plekken helpen bij ontmoeten, graag meer. In Cromvoirt is er te weinig.
- Gemeente kan iets doen, maar bewoners zelf ook, waarbij gemeente kan faciliteren. Vrijwilligers vinden is niet zo gemakkelijk.
- Er wordt aandacht gevraagd voor de gevolgen van de vergrijzing.
- Uit de fotowedstrijd: Klein ongemak in de openbare ruimte, zoals loszittende stoeptegels, valt groots op zodat het feitelijk geen klein ongemak genoemd kan worden.
- Bij de fotowedstrijd (iets van buiten Vught dat in Vught goed zou passen) valt op dat de meeste inzendingen gaan over mogelijkheden om de openbare ruimte aantrekkelijk te maken met bijv. een kinderboerderij, ontmoetingsplekken, bewegingsmogelijkheden, uitkijkpunten

en kunst. De meeste reacties kwamen op de suggestie om teksttegels te plaatsen in plaats van verkeerspalen met borden; leuke zitobjecten in de openbare ruime en verlichte oversteekplaatsen.

- De kinderen zijn begaan met inwoners die het financieel wat minder hebben. Ze stelden een geldverdeelplan voor en betalen met kralen.
- Ook zagen zij een Jeugdstraat voor zich waar geen volwassenen mogen komen.

2. We hebben voldoende woonruimte voor alle doelgroepen

Voor zover aantallen zijn geregistreerd, is de mening van ongeveer 50% dat in iedere wijk een diversiteit van bijzondere doelgroepen gehuisvest zou moeten zijn (spreiding). Over de vraag of flats nodig zijn vanwege het tekort aan betaalbare woningen, antwoordt 55% bevestigend. Als we het verder inkleuren:

- Over de hoogte, de voorwaarden en de locatie waar hoogbouw zou kunnen, worden heel verschillende uitspraken gedaan.
- Opgemerkt wordt ook een aantal keer: bouw kleinere woningen (ook in Vught Noord). Speelse inbreiding in bestaande wijken. Ontwerp een regeling voor woningsplitsing. Meer woningen voor starters en jongeren. Meer verzorgingshuisachtige settings of mix bouwen jong en oud. Vught is een zorggemeente.
- Niet alle parkjes volbouwen, dan is uitbreiden soms beter.
- Bij inbreiding worden er kansen gezien tot omvormen van huidige functies, in de hoogte bouwen, en ook technische oplossingen kiezen.
- De kinderen zochten duidelijk naar oplossingen voor tekort aan woonruimte. Ze bedachten oplossingen als smalle en kleinere huizen om meer mensen te kunnen huisvesten. Ook een flat die van binnen veel groter blijkt dan van buiten lijkt en huizen die meteen ook auto zijn.
- Bij de fotowedstrijd week twee (Wat van buiten Vught zou in Vught goed passen), hadden, naast de kinderboerderij en een buitentheater, tiny houses en ecologische huisjes het meeste bereik.

3. We hebben voldoende bereikbare voorzieningen en een levendig centrum

Ruim 60% geeft aan dat er voldoende voorzieningen zijn in de gemeente, dorp of buurt.

Ingekleurd:

- Negatief wordt gereageerd op het verdwijnen van de winkel in Cromvoirt. Gemeente zou in deze richting iets kunnen faciliteren.
- Culturele activiteiten en – voorzieningen worden enkele keren in het bijzonder genoemd, in positieve zin maar ook als 'weer op te bouwen na corona'.

4. We bieden ruimte voor ondernemen

Ruim 40% geeft aan dat er op bedrijventerreinen woningen zouden kunnen komen. De meeste opmerkingen die zijn gemaakt op dit onderdeel gaan over:

- De locaties van lichte categorie bedrijven en bedrijventerreinen: kijk wat daar kan, maar handhaaf wel bedrijvigheid in Vught (om verschillende redenen). Er wordt vaker geduid op kleine bedrijven.
- De bedrijven met veel vrachtverkeer. Zij zouden op locaties gehuisvest moeten zijn met ontsluiting naar N65 of A2.

Natuur, landschap, landbouw, recreatie

1. In ons buitengebied zijn landbouw, recreatie en verkeer in balans met elkaar en met bodem, water en natuur

Iets meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat het buitengebied vooral voor agrarische bedrijfsvoering is. Hierna een samenvatting van gemaakte opmerkingen.

- In het algemeen wordt aangegeven dat per locatie de functie zou moeten worden bepaald, rekening houdend met de toekomst van agrariërs maar ook met de toekomst van de landgoederen, en dat niets uitgesloten moet worden met uitzondering van grootschalig toerisme, versterking en verkeer-aantrekkende werking. Voorkom leegloop van het buitengebied.
- Behoudt het Helvoirts Broek als weidevogelgebied.
- Geef ook evenementen een plaats in de omgevingsvisie, benoem de mogelijke locaties.
- Enkele natuurorganisaties doen gezamenlijk een groot aantal aanbevelingen waaronder het stellen van meer regels en dwingender beleid om groen en cultuurhistorie te beschermen en uit te breiden.
- Opvallend was de zorg van de kinderen over de natuur en het klimaat. Ze ontwierpen onder meer een natuurflat die bijen aantrekt, oplaadcirkels voor energie, zonne-energieschoenen.
- Qua mobiliteit verzinnen ze onder meer zwevende en vliegende auto's, propellerpetten waarmee je je kunt verplaatsen, gratis reizen via de wolken, meer fietsen en minder auto's en schoenen met springveren.

2. We hebben een toekomstgerichte agrarische sector

80% van de respondenten geeft aan boerderijen de ruimte te willen geven om bij te dragen aan natuur en landschap.

- Uit opmerkingen valt te halen dat boeren het verdienen dat met hen wordt meegedacht vanuit overheid en samenleving en ook dat ze steun verdienen. Boeren en dieren moeten blijven, dus minder uitkoop, meer omschakeling.
- Over de gewenste agrarische activiteiten worden diverse opties genoemd (bijvoorbeeld graag koeien in de wei), maar genoemde opties worden soms juist afgewezen (boomteelt).
- Onderzoek de mogelijkheden van agrariërs om hun bedrijfsvoering om te zetten naar recreatie.
- Bij pacht zou de gemeente kwalitatieve voorwaarden voor moeten laten gaan op de prijs.

3. Onze toeristische parels en recreatieve sector zijn aantrekkelijk en toegankelijk

Ruim 30% is het eens met de stelling 'Het buitengebied van de gemeente Vught maken we aantrekkelijker voor toerisme en recreatie vanuit 's-Hertogenbosch.

- Er worden wel zorgen over de natuur geuit. Daarbij worden diverse opmerkingen gemaakt waaruit de wens tot regulering van recreatie blijkt (tijdelijke openstellingen, verantwoord ravotten door kinderen, toezicht etc.).
- De gemeente moet een duidelijke rol pakken.
- Verbeter de fietsverbinding (vooral bij Maurickzicht) en stel de fietsverbinding centraler dan de autoverbinding.

Duurzaam, klimaat, gezond en veilig

1. We hebben een energieneutrale samenleving in 2050; windturbines en zonneweides zijn goed inpasbaar in Vught

Deze stelling was niet opgenomen op de site WijinVught. Op de avonden zijn geen voors en tegens geteld. Vandaar dat geen percentages worden genoemd. Wel zijn diverse opmerkingen gemaakt, die veelal met het stellen van voorwaarden te maken hebben.

- Respondenten benoemen t.a.v. zonnepanelen: 'eerst alle daken vol', bossages eromheen, duogebruik, wacht tot techniek is verbeterd. Sommigen zeggen: het is maar tijdelijk, prima.
- Over windmolens uiteten mensen zorgen over overlast, voor vogels maar ook voor mensen (geluid).
- Besluit als gemeente dat je innovatief wilt zijn.
- De overheid moet het goede voorbeeld geven, en denk mee met burgerinitiatieven.
- Kinderen zien oplossingen om te reizen zonder milieuschade en het gebruik van zonne-energie.

2. We richten onze leefomgeving zoveel mogelijk klimaatadaptief, natuurinclusief en biodivers in 70% vindt dat natuur ook thuishoort in woonwijken. En, dat het best wat ruiger en minder strak mag.

Vrijwel 100% antwoordt bevestigend op de stelling: 'Ik wil bijdragen aan een groene gemeente die bestand is tegen de klimaatverandering. Ik pas mijn gedrag daar graag op aan.'. Samenvattend uit de opmerkingen:

- Graag meer aandacht voor biodiversiteit en groen (Helvoirt en Vught Zuid worden genoemd).
- Ruiger betekent niet minder onderhoud. Misschien beter grotere locaties wat ruiger.
- Meer voorlichting geven om inwoners mee te krijgen (verantwoordelijkheid over te dragen) in de gewenste richting, maar door beleid en regels mag er best meer sturing vanuit de overheid komen.
- Woningen zijn belangrijker dan groen.
- Maak Wadi's tegen hittestress en een rolschaatsbaan met wateropvang eronder.
- In week twee van de fotowedstrijd (wat van buiten Vught zou in Vught passen) gaan zes foto's over oplossingen voor klimaat en energie (parasols als zonwering in de straat, wilde bloemperken, plantenwanden voor luchtzuivering en geluiddemping, energie via De Dommel of watermolens).

3. We hebben een veilige, schone en gezonde leefomgeving

2/3 is het eens met de stelling 'De gemeente kan meer doen om mijn buurt gezonder en veiliger te maken'. Opmerkingen:

- Meer fietsvoorzieningen.
- Bij de bouw meer bomen laten staan.
- Straten meer inrichten voor wandelaars en scootmobielers.
- Minder stenige inrichting stimuleren bij inwoners en zelf als gemeente goede voorbeeld geven.
- Minder vrachtverkeer in het dorp.
- Bij de fotowedstrijd zijn ook inzendingen over een verlicht fietspad of fietsoversteekplaats.

4. We hebben een leefomgeving die ontmoeting, sport, bewegen en een gezonde levensstijl stimuleert

Vrijwel 100% vindt dat er in de buurt genoeg mogelijkheden zijn om te wandelen, fietsen of op een andere manier te bewegen. De volgende opmerkingen worden samenvattend gemaakt:

- Minder privé tuinen, dan meer speeltuinen. Spelen en recreëren, ook in het bos, mag best een keer overlast geven (denk aan scoutingactiviteiten).
- Doe mee met vernieuwingen, zoals nu padel, en zorg voor voldoende zaalruimte. De nieuwe bewegingsroute is prachtig. Hetzelfde geldt voor de natuurspeeltuin in Helvoirt.
- Fietsroutes in gemeente goed, maar voor wandelen vanuit de dorpen is de natuur niet zo goed bereikbaar.
- Denk futuristisch: A2 onder de grond!
- Geef medewerking aan burgerinitiatieven in de openbare ruimte (onderhoud bijvoorbeeld).

Waarden

Ik vind woningen, bedrijven en wegen belangrijker dan groen, natuur en landschap

Op deze stelling reageerde bijna 90% 'omgekeerd' namelijk zij vinden groen, landschap en natuur belangrijker dan woningen en bedrijven. Dit geldt ook voor groen in woonwijken. Gemaakte opmerkingen:

- Het groene karakter van Vught is het meest kenmerkend.
- Het karakter van de landgoederenzone moet behouden blijven. Betrek de landgoederenstructuur bij herstructureringen.
- Over Helvoirt is gezegd dat het dorpse karakter behouden moet blijven.
- Over Cromvoirt wordt weinig specifiek gezegd. Wel: 'stel eisen aan nieuwbouwgebieden'.
- Voor Vught geldt hetzelfde; uitbreidingen mogen niet de natuur ingaan.
- Over het buitengebied wordt gezegd dat de landelijke weggetjes behouden moeten blijven.
- Er zijn in Vught veel mooie en historische bomen. Investeer in de bodemkwaliteit en geef bomen de ruimte.
- Kenmerkend voor Vught is ook dat het veel tijdslagen (oorlog, Lunetten, Linie 1629, landgoederen) heeft. Zorg dat die ook in de toekomst zichtbaar blijven.
- De IJzeren Man, kasteel Maurick, de Taalstraat (met name het stuk van Sophia's Hoeve) moeten blijven. De invulling na de sloop van garage Denissen is heel smaakvol opgelost.
- Herbouw bij de restauratie van Zionsburg ook Parva Domus, of een soortgelijke oplossing om de straatwand daar weer te herstellen.
- Het terrein van Reinier van Arkel: versterk de kwaliteiten en sloop en herbestem wat de kwaliteit niet heeft.

De fotowedstrijd leverde veel input op over Waarden:

Week 1: kenmerkend voor Vught:

- Op grond van de fotowedstrijd is het meest kenmerkende in Vught: de IJzeren Man (18%), de Vughtse heide (9%) en de verschillende natuurgebieden (totaal ook 18%).
- Als meest herkenbare gebouwen voor Vught waren de meeste inzendingen voor vooral kasteel Maurick (9%) en het Raadhuis (7%).
- Een foto van het Raadhuis had het meeste bereik (aantal 'klikken').

Week 3: trots op:

- Trots is men vooral op de natuur in en rond Vught. Dit gaat om 36% van de inzendingen.
- Ook opvallend is het aantal inzendingen (21%) over sociale zaken zoals de gilden, scouting, Jeugd Aktief en de Rode Rik.
- 12% geeft aan trots te zijn op markante gebouwen, zoals het Raadhuis, kasteel Maurick, het station.
- Het meeste bereik (aantal klikken) hebben de inzendingen: regenboogzebrapad, fort Isabella, bloembakken in het centrum.
- De meeste betrokkenheid (aantal reacties) was er bij de inzending van het regenboogzebrapad, de Rode Rik en fort Isabella.

Week 4: wat moet behouden blijven?

- Behouden moet blijven met name: de natuur, natuurgebieden en het groene karakter van de gemeente, m.n. de IJzeren Man (41%).
- Sociale onderwerpen, zoals het behoud van de gilden, sportvoorzieningen, vermaak voor kinderen scoren met 11%.
- Qua gebouwen werden vooral genoemd: kasteel Maurick, de boerderijen en het station (33%).
- Het meeste bereik hadden een foto van de IJzeren Man, de kringloopwinkel en de watertoren op Voorburg (deze laatste wellicht ook omdat dit de winnende foto van de wedstrijd was).
- De hoogste betrokkenheid was bij de foto van de IJzeren Man, Sparrendael en het bankje ter ere van Piet Schuurmans (verkeerspiet).

Begrippenlijst

Biobased

Biobased bouwmaterialen zijn bouwmaterialen gemaakt van dierlijk materiaal of van schimmels, planten, bacteriën die ecologisch verantwoord geteeld, geoogst, gebruikt en hergebruikt worden. Deze definitie is afgestemd met de City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen (Rijksoverheid). Biodivers/biodiversiteit

Biodiversiteit wordt meestal beschreven als de 'verscheidenheid aan leven, in allerlei vormen, op aarde. Het omvat het aantal soorten, hun genetische variatie en de interactie van deze levensvormen binnen complexe ecosystemen. Biodiversiteit zorgt voor schone lucht, fris water, een goede kwaliteit van de bodem en de bestuiving van gewassen. De afname van biodiversiteit wordt net als de toenemende hitte, droogte en wateroverlast deels veroorzaakt door klimaatverandering. Andere oorzaken zijn de verandering van het gebruik van land en de zee, vervuiling en het niet duurzaam gebruik van de natuur', zoals overbevissing. Een biodiverse leefomgeving is een omgeving waar een verscheidenheid aan leven, in allerlei vormen, mogelijk is.

Circulaire maatschappij

Een circulaire maatschappij is een model van productie en consumptie, waarbij bestaande materialen en producten zo lang mogelijk worden gedeeld, verhuurd, hergebruikt, hersteld, opgeknapt en gerecycleerd om meer waarde te creëren. Op deze manier wordt de levenscyclus van producten uitgebreid. In de praktijk betekent dit dat het afval tot een minimum wordt beperkt. Wanneer een product het einde van zijn levensduur bereikt, worden de materialen zoveel mogelijk binnen de economie gehouden. Deze kunnen keer op keer productief worden gebruikt, waardoor meer waarde wordt gecreëerd (bron: nieuws Europees parlement, Circulaire economie: definitie, belang en voordelen, Economie Bijgewerkt op: 22 04-2022). In een circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Afval is de nieuwe grondstof.

Design for all

Dit betekent letterlijk 'ontwerpen voor iedereen' of althans voor zoveel mogelijk mensen. Daarbij houdt men rekening met mensen die beperkt zijn in een omgeving.

Ecologisch

Dit is in overeenstemming met de natuurlijke verhouding tussen omgeving en de organismen die er leven. Waarbij dus rekening wordt gehouden met het leven van dieren en planten, en er geen chemische gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt.

Energieneutraliteit

Het verbruik van energie en de hoeveelheid energie die duurzaam wordt opgewekt is gelijk aan elkaar en dus in balans. Een woning is bijna energieneutraal als die zelf de energie opwekt die nodig is voor het gebouw. Dat wil zeggen: voor verwarmen en koelen van de woning, ventilatie, warm water en verlichting, inclusief de energie die nodig is voor het verwarmings- en ventilatiesysteem (bijvoorbeeld de ventilatoren en de warmtepomp).

Fysieke leefomgeving

In dit kader bedoelen we met de fysieke leefomgeving het grondgebied van gemeente Vught en alles wat daarin tastbaar/zichtbaar is. Het gaat over de activiteiten zoals wonen, werken, recreëren, mobiliteit maar ook over toegankelijkheid en inclusie. De omgevingsvisie gaat over de toekomst van onze dorpen en wijken en van het buitengebied.

Footprint

Het gaat over de impact van een persoon, bedrijf op land op de aarde.

De maximale grootte van de afdruk zou de mate van belasting op de aarde waarbij deze in staat is zich geheel te herstellen, moeten zijn.

Hittestress

Met name in stedelijk gebied is de hitte een probleem. Donkere en versteende omgevingen die bestaan uit asfalt, stoeptegels en bouwmaterialen absorberen meer hitte dan het buitengebied. Deze donkere en versteende omgeving blijft nog lang warm. Hoge gebouwen houden verkoelende wind tegen. Door de hitte raken kwetsbare groepen zoals ouderen, kinderen, hart- en longpatiënten extra verzwakt. Zij kunnen namelijk veel slechter tegen extreme hitte. Hun lichaam kan die hitte minder goed afvoeren dan het lichaam van gezonde volwassenen.

Klimaatadaptieve leefomgeving

Onder een klimaatadaptieve leefomgeving verstaan we een leefomgeving die is aangepast aan het veranderende klimaat. Concreet houdt dat in voldoende groen om de klimaateffecten hittestress, droogte, wateroverlast en biodiversiteitsverlies te beperken en het liefst tegen te houden.

Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord is een pakket van maatregelen en afspraken tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden om gezamenlijk de uitstoot van broeikasgassen in Nederland in 2030 ongeveer te halveren (vergeleken met 1990). Het Klimaatakkoord is op 28 juni 2019 gepubliceerd.

Klimaatbestendig

Beschermde tegen de effecten van klimaatverandering, zodanig ingericht dat de effecten van de klimaatverandering opgevangen kunnen worden: extreme hitte in de zomer, of langdurige en hevige regen. Dit kan gaan over een enkel gebouw of over een heel gebied.

Nog nagaan of definitie van klimaatadaptief moet worden opgenomen. En, misschien zo opnemen dat dat geldt voor alle ontwikkelingen.

Natuurinclusief

Natuurinclusief ontwikkelen betekent dat er bewust ruimte voor biodiversiteit wordt gecreëerd op, aan of in gebouwen of de (openbare) omgeving, zodat er meer diverse planten- en diersoorten kunnen leven (Wageningen University & Research).

Toekomstbestendige landbouw

De definitie is drieledig:

1. Een ondernemende boer met een sterk bedrijf, gewaardeerd door zijn omgeving. Met een beloning voor maatschappelijke diensten en aandacht voor de positie van de boer in de keten.
2. Een divers landschap, waarin bodem en water sturend zijn en we bewegen naar

- natuurinclusieve- en kringlooplandbouw en er klimaatadaptief wordt gewerkt.
3. Een sector volop in ontwikkeling. Met aandacht voor nieuwe technologieën, zoals precisielandbouw en het mechanisch wieden van onkruid met robots. En ondersteuning voor boeren om te vernieuwen, zodat zij zich kunnen aanpassen als dat nodig is. (GLB: Gemeenschappelijk landbouw beleid (2023): <https://www.toekomstglb.nl/toekomstbestendig-boeren> met een aanpassing vanwege het leidend principe 'bodem en water sturend' en meer nadruk op bewegen naar de gewenste ontwikkeling van de landbouw, in plaats van 'aandacht voor'. wordt gewerkt.

Kringlooplandbouw

Binnen kringlooplandbouw zijn we op zoek naar zo veel mogelijk gesloten nutriëntenkringlopen op zowel boerderij- als regioniveau. Hierbij draait het om het minimaliseren van grondstofgebruik door het hergebruik van producten en het zo zuinig en efficiënt mogelijk omgaan met ruimte en grondstoffen. De veehouderij en de akkerbouw werken nauw samen in het sluiten van de verschillende kringlopen. Daarbij zijn verbindingen gemaakt met niet-agrarische stromen van biomassa uit de samenleving. Alle kringlopen zijn gericht op het behoud van natuurlijk kapitaal. Het behoud van klimaat, biodiversiteit, waterkwaliteit, bodem en lucht en een gezonde samenleving.

Natuurinclusieve landbouw

'Een optimaal beheer van natuurlijke hulpbronnen duurzaam integreren in bedrijfsvoering, inclusief zorg voor de natuurlijke functies en de biodiversiteit op en om het bedrijf.' (bron: www.natuurinclusievelandbouw gelderland.nl/).

Maatschappelijke voorzieningen

Onder maatschappelijke voorzieningen verstaan we de huisvesting van het onderwijs, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, buitenschoolse opvang, speelruimte, sport, cultuur en media, welzijnswerk en zorgvoorzieningen.

Geclusterde woonvormen

Geclusterde woonvormen, vaak met ontmoetingsruimtes, beslaan onder andere hofjeswoningen, serviceflats en seniorenflats. Geclusterde woonvormen zijn primair ingericht op de woonwensen van ouderen, maar daarnaast ook op (jong-) volwassenen met een WLZ-indicatie. Deze woonvormen beslaan woningen die ten minste nultreden zijn en voorzien daarmee in hogere wooncomfort. Daarnaast zijn deze woonvormen ingericht op het bevorderen van sociaal contact en gemeenschapsgevoel, waardoor eenzaamheid wordt tegengegaan. Ook hierbij geldt nabijheid van voorzieningen als belangrijk.

Woonvorm

Manier van wonen, dit is dus een breed verzamelbegrip (type woningen zoals eengezinswoning, vrijstaand, verzorgingsflat, woon-zorgcomplex etc.).

Woonmilieu

De omgeving waarin gewoond wordt, dus de sociale, culturele en fysieke kenmerken van de omgeving.